

**Wymagania edukacyjne z przyrody dla klasy IV opracowane
na podstawie nowej podstawy programowej (obowiązującej
od 1 września 2026 r.) oraz Programu nauczania przyrody
w klasach 4–6 szkoły podstawowej – seria „Odkrywam
przyrodę” (Wydawnictwa Nowej Ery)**

Rozdział I. Spotkanie z przyrodą

Na ocenę dopuszczającą (2):

UCZEŃ:

- przedstawia sposoby pracy z podręcznikiem,
- korzysta z podsumowań zawartych w podręczniku, aby powtórzyć wiadomości,
- stosuje zasady bezpieczeństwa na lekcjach przyrody,
- wyjaśnia, czym jest nowy przedmiot – przyroda,
- wymienia elementy przyrody żywej i nieżytwej oraz wytwory działalności człowieka,
- wymienia Źródła wiedzy o przyrodzie,
- opisuje miejsce sprzyjające nauce,
- rozpoznaje dobre warunki do pracy na podstawie fotografii,
- wyjaśnia, czym jest uzależnienie,
- wyjaśnia, do czego na co dzień używa się internetu,
- wymienia zmysły, dzięki którym można poznawać przyrodę,
- wymienia przedmioty pomocne w prowadzeniu obserwacji i doświadczeń
- wymienia metody poznawania przyrody,
- wymienia zmysły, dzięki którym można poznawać przyrodę,
- wymienia przedmioty pomocne w prowadzeniu obserwacji i doświadczeń,
- wymienia metody poznawania przyrody,
- wymienia przyrządy wykorzystywane podczas obserwacji przyrodniczych,
- wymienia obiekty, które można obserwować pod mikroskopem,
- wymienia funkcje mikroskopu,
- wymienia nazwy głównych i pośrednich kierunków geograficznych,

Na ocenę dostateczną (3):

UCZEŃ:

- odczytuje informacje z tekstu, ilustracji, zdjęć, schematów i map,
- zna i stosuje metody ułatwiające powtarzanie materiału z lekcji,
- potrafi sporządzać mapy myśli,
- wyjaśnia, co to jest przyroda,
- wymienia sposoby poznawania przyrody,
- rozpoznaje w terenie elementy przyrody żywej i nieżytwej oraz obiekty stworzone przez ludzi,
- rozpoznaje czynniki sprzyjające koncentracji i te, które ją zakłócają,
- wyjaśnia, na czym polega uzależnienie od internetu, smartfona, mediów społecznościowych,
- wymienia oznaki nadużywania internetu,
- wymienia zasady mądrego korzystania z internetu,
- opisuje ograniczenia zmysłów,
- prowadzi proste obserwacje przyrodnicze,
- stosuje zasady bezpieczeństwa podczas pracy badawczej, posługuje się lupa,
- odczytuje dane z kart charakterystyki odczynników chemicznych,

- przestrzega zasad bezpieczeństwa na lekcjach przyrody,
- omawia zastosowanie mikroskopu,
- prowadzi obserwacje mikroskopowe według instrukcji,
- sporządza rysunek obiektu obserwowanego pod mikroskopem,
- wyjaśnia, czym są plan i mapa,
- posługuje się kompasem,
- wyjaśnia, co to jest widnokrąg.

Na ocenę dobrą (4):

UCZEŃ:

- sprawnie rozwiązuje testy zawarte w podręczniku (w ten sposób sprawdza wiedzę i umiejętności),
- używa mnemotechnik, aby nauczyć się trudniejszych treści,
- wyjaśnia, dlaczego warto się uczyć przyrody,
- wskazuje zależności zachodzące między składnikami przyrody,
- aranżuje miejsce sprzyjające nauce,
- opisuje techniki wspierające koncentrację,
- wyjaśnia, co utrudnia skupienie uwagi,
- rozróżnia źródła współczesnych uzależnień,
- opisuje oznaki nadużywania internetu,
- wymienia różnice między obserwacją a doświadczeniem,
- podaje przykłady wykorzystania zmysłów do prowadzenia obserwacji przyrodniczych,
- prowadzi obserwację według instrukcji,
- dokumentuje obserwacje przyrodnicze,
- dostrzega różnicę między doświadczeniem a obserwacją,
- omawia przeznaczenie poszczególnych przyrządów ułatwiających obserwację przyrody,
- posługuje się szkłem i sprzętem laboratoryjnym,
- prowadzi samodzielnie obserwacje mikroskopowe,
- wyjaśnia, czym są preparaty mikroskopowe,
- omawia budowę kompasu,
- wyznacza główne kierunki geograficzne na widnokręgu za pomocą kompasu.

Na ocenę bardzo dobrą(5):

UCZEŃ:

- posługuje się kompasem w telefonie,
- wyznacza kierunki geograficzne za pomocą Słońca,
- przygotowuje i przeprowadza doświadczenie na podstawie instrukcji w podręczniku,
- omawia sposoby poznawania przyrody,
- czerpie informacje o przyrodzie z różnych źródeł,
- opisuje zasady skutecznej nauki,
- wyjaśnia wpływ uzależnień na samopoczucie dziecka i relacje z otoczeniem,
- omawia rolę mózgu w poznawaniu przyrody,
- prezentuje wyniki obserwacji przyrodniczych,
- wyjaśnia, dlaczego podczas badania przyrody korzysta się z różnych przyrządów,
- prawidłowo posługuje się przyrządami wykorzystywanymi podczas obserwacji i badań przyrody,
- zna zagrożenia związane z substancjami niebezpiecznymi,
- odczytuje informacje na opakowaniach,
- rozpoznaje symbole ostrzegawcze,
- omawia budowę mikroskopu optycznego,
- oblicza powiększenie mikroskopu,
- posługuje się kompasem w telefonie,

- wyznacza kierunki geograficzne za pomocą Słońca.

Na ocenę celującą (6):

UCZEŃ:

- wykazuje ciekawość poznawczą,
- stosuje strategie skutecznego uczenia się,
- analizuje znaczenie źródeł wiedzy przyrodniczej,
- wykorzystuje strategie poprawy koncentracji w codziennej nauce,
- analizuje działania przeciwdziałające uzależnieniu od internetu,
- omawia znaczenie snu dla młodego człowieka,
- omawia znaczenie zmysłów w poznawaniu przyrody,
- omawia zastosowanie przyrządów wykorzystywanych podczas obserwacji ,
- wymienia przyrządy, które są przydatne podczas wycieczki do lasu,
- potrafi planować i przeprowadzać doświadczenie oraz wyciągać wnioski,
- potrafi wyjaśnić, czym się różni hipoteza od pytania badawczego,
- wykonuje samodzielnie preparat mikroskopowy,
- wyjaśnia, dlaczego obserwacje mikroskopowe rozpoczyna się od najmniejszego powiększenia,
- zdobywa wiedzę przyrodniczą dzięki dociekaniu naukowemu,
- omawia wygląd i sposób działania pierwszych kompasów,
- odszukuje informacje na temat GPS.

Rozdział II. Moja okolica

Na ocenę dopuszczającą (2):

UCZEŃ:

- wyjaśnia, czym jest krajobraz,
- wymienia elementy, które tworzą krajobraz,
- wymienia elementy krajobrazu miasta i wsi,
- wymienia rodzaje form terenu: formy wypukłe, formy wklęsłe i formy płaskie,
- wyjaśnia, co to jest skała,
- wyjaśnia, gdzie występują skały,
- wyjaśnia, czym jest gleba,
- wymienia składniki gleby,
- sprawdza, czy w glebie żyją organizmy,
- przygotowuje pomoce niezbędne do prowadzenia obserwacji,
- wymienia rośliny i zwierzęta lądowe występujące w najbliższej okolicy.

Na ocenę dostateczną (3):

UCZEŃ:

- wymienia różnice między krajobrazem a przyrodą,
- wymienia różnice między krajobrazem naturalnym a krajobrazem stworzonym przez człowieka,
- wyjaśnia, czym jest kształt terenu,
- rozpoznaje na fotografiach formy terenu,
- opisuje cechy skał,
- dzieli wybrane skały na lite, zwięzłe i luźne,
- wymienia etapy powstawania gleby,
- wyjaśnia, czym jest próchnica,
- wyjaśnia, jak rośliny rosną w glebie pochodzącej z okolicy i w ziemi ogrodniczej,
- prowadzi obserwację wpływu gleby na wzrost roślin,

- wymienia gleby żyzne i mało żyzne,
- podaje przykłady korzyści z uprawy roślin i hodowli zwierząt,
- uczestniczy w sadzeniu drzew lub sianiu roślin,

Na ocenę dobrą (4):

UCZEŃ:

- rozpoznaje składniki przyrody ożywionej i nieożywionej oraz elementy antropogeniczne,
- rozpoznaje rodzaje krajobrazu na podstawie fotografii,
- opisuje główne formy ukształtowania terenu,
- wykonuje model terenu według instrukcji,
- omawia budowę skał,
- korzysta z kluczy do rozpoznawania skał podczas zajęć terenowych,
- podaje przykłady skał litych, zwięzłych i luźnych,
- omawia proces powstawania gleby,
- wskazuje na profilu glebowym warstwę próchnicy,
- wymienia cechy gleby, które należy zbadać podczas obserwacji gleby w okolicy,
- wyjaśnia, dlaczego gleba jest ważna dla roślin,
- prowadzi kartę obserwacji,
- rozpoznaje rośliny najbliższej okolicy na podstawie cech budowy zewnętrznej,
- rozpoznaje zwierzęta lądowe najbliższej okolicy na podstawie cech zewnętrznych i śladów ich bytowania,

Na ocenę bardzo dobrą(5):

UCZEŃ:

- wymienia rodzaje krajobrazów,
- porównuje krajobraz wsi i miasta,
- opisuje krajobraz swojej okolicy,
- rozróżnia główne formy ukształtowania terenu,
- podaje przykłady wypukłych, wklęsłych i płaskich form terenu,
- bada właściwości skał,
- rozpoznaje skały w najbliższej okolicy i porównuje je z innymi skałami występującymi w Polsce,
- opisuje glebę jako zbiór składników nieożywionych i ożywionych,
- wyjaśnia znaczenie organizmów i próchnicy dla żyzności gleby,
- omawia znaczenie gleby dla przyrody i dla człowieka,
- charakteryzuje glebę występującą w najbliższej okolicy,
- porównuje glebę pochodzącą z okolicy z ziemią ogrodniczą,
- określa barwę, grubość warstwy próchnicy, uziarnienie i strukturę gleby,
- podczas zajęć terenowych korzysta z kluczy lub atlasów do rozpoznawania wybranych gatunków roślin i zwierząt.

Na ocenę celującą (6):

UCZEŃ:

- przedstawia zależności między elementami krajobrazu,
- opisuje formy terenu na przykładach z najbliższej okolicy,
- opisuje skały występujące w najbliższej okolicy,
- omawia wykorzystanie skał,
- przedstawia składniki gleby,
- porównuje gleby żyzne z mało żyznymi,

- bada próbki gleb zebrane w najbliższej okolicy i prezentuje wyniki,
- omawia znaczenie wody w glebie,
- przeprowadza doświadczenie pokazujące, jak rodzaj gleby wpływa na wzrost roślin, zapisuje, dane i prezentuje wyniki,
- ocenia przydatność gleb w okolicy do uprawy roślin,
- zakłada hodowlę rośliny,
- wyjaśnia, dlaczego dzikie zwierzęta przychodzą do miast.

Rozdział III. Obserwuję zjawiska przyrodnicze

Na ocenę dopuszczającą (2):

UCZEŃ:

- wyjaśnia, czym jest materia,
- wymienia nazwy stanów skupienia materii,
- wyjaśnia, czym jest drobina,
- przedstawia na rysunku drobinową budowę materii,
- Podaje nazwy stanów skupienia wody,
- dokonuje pomiaru temperatury powietrza,
- wymienia stany skupienia wody,
- wymienia sytuacje, w których woda występuje w różnych stanach skupienia.

Na ocenę dostateczną (3):

UCZEŃ:

- wymienia stany skupienia wody,
- przedstawia rodzaje ciał stałych
- przedstawia ułożenie drobin w ciałach stałych, cieczach i gazach,
- rozpoznaje ciała stałe, ciecze i gazy na podstawie rysunku pokazującego ułożenie drobin,
- obserwuje i rozróżnia stany skupienia wody,
- wyjaśnia, czym jest temperatura,
- odczytuje temperaturę w stopniach Celsjusza,
- obserwuje stany skupienia wody,
- wyjaśnia, kiedy następuje skraplanie.

Na ocenę dobrą (4):

UCZEŃ:

- przedstawia cechy ciał stałych, cieczy i gazów,
- podaje przykłady przedmiotów wykonanych z ciał stałych: sprężystych, kruchych i plastycznych,
- opisuje materię jako zbiór różnych drobin tworzących różne substancje,
- wyjaśnia, co to jest ściśliwość,
- omawia budowę termometru,
- omawia występowanie wody w przyrodzie,
- podaje nazwy procesów, w których wyniku zmienia się stan skupienia,
- wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania.

Na ocenę bardzo dobrą(5):

UCZEŃ:

- omawia zmiany kształtu ciał stałych, cieczy i gazów,
- omawia drobinowy model materii,
- obserwuje ruch drobin w cieczy,
- bada ściśliwość drobin w cieczach gazach i ciałach stałych,
- wymienia czynniki wpływające na zmianę stanu skupienia wody,
- opisuje ułożenie drobin wody w trzech stanach skupienia,
- obserwuje zmiany stanów skupienia wody,
- określa właściwości wody,
- analizuje schemat obiegu wody w przyrodzie,
- wyjaśnia, dlaczego pary wodnej nie widać,
- obserwuje, w jakiej temperaturze topnieje lód i krzepnie woda.

Na ocenę celującą (6):

UCZEŃ:

- wyszukuje informacje o najtwardszym mineralu na Ziemi,
- wyjaśnia, do czego przydaje się wiedza o materii,
- bada i opisuje ściśliwość oraz kształt drobin w cieczach, gazach i ciałach stałych,
- udowadnia, że drobiny gazu są w ruchu,
- bada właściwości różnych próbek wody (stan skupienia, barwę, mętność, zapach) i prezentuje wyniki badań,
- dostrzega zależność między temperaturą wody a stanem skupienia,
- analizuje zmiany stanów skupienia (topnienie, skraplanie, parowanie, zamarzanie (krzepnięcie),
- analizuje przemiany wody zachodzące podczas gotowania,
- wyjaśnia, czym się różni parowanie od wrzenia.

Rozdział IV. Obserwuję pogodę

Na ocenę dopuszczającą (2):

UCZEŃ:

- wyjaśnia, czym jest pogoda,
- rozpoznaje opady i osady atmosferyczne,
- wyjaśnia, co to jest wiatr,
- wymienia rodzaje chmur,
- podaje nazwy przyrządów służących do pomiaru składników pogody,
- wyjaśnia, czym są ogródki meteorologiczne,
- odczytuje temperaturę powietrza,
- wyjaśnia, czym jest odwodnienie,
- wyjaśnia, jak zapobiegać odwodnieniu i udarowi cieplnemu.

Na ocenę dostateczną (3):

UCZEŃ:

- wymienia składniki pogody,
- wymienia osady atmosferyczne, które występują zimą,
- wyjaśnia związek między nazwą wiatru a kierunkiem, z którego wieje ,
- wymienia podstawowe rodzaje chmur,
- rozpoznaje przyrządy meteorologiczne i posługuje się nimi,
- wymienia przyrządy znajdujące się w ogródku meteorologicznym,
- wyjaśnia, czym jest udar cieplny,
- wymienia przystosowania roślin i zwierząt do zimy,
- na podstawie różnych źródeł omawia zasady odpowiedzialnego dokarmiania zwierząt zimą.

Na ocenę dobrą (4):

UCZEŃ:

- wyjaśnia, czym jest atmosfera,
- rozpoznaje stopień zachmurzenia na podstawie fotografii,
- wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne,
- demonstruje powstawanie wiatru,
- korzysta z kluczy do rozpoznawania chmur podczas zajęć terenowych,
- wyjaśnia, dlaczego ludzie obserwują pogodę,
- prowadzi pomiar składników pogody,
- rozpoznaje objawy udaru cieplnego i odwodnienia u człowieka,
- charakteryzuje strategie przetrwania zwierząt zimą (np. hibernację, migrację, gromadzenie zapasów).

Na ocenę bardzo dobrą(5):

UCZEŃ:

- charakteryzuje składniki pogody,
- wymienia składniki pogody, które widać i te, które są niewidoczne,
- wyjaśnia, od czego zależy ciśnienie atmosferyczne,
- omawia zasady bezpiecznego zachowania podczas trwania burzy,
- analizuje mapę pogody na podstawie odczytanych z niej danych,
- wymienia jednostki, w których podaje się wartości składników pogody,
- poszukuje informacji w serwisach pogodowych,
- omawia sposoby przeciwdziałania udarowi cieplnemu i odwodnieniu u człowieka,
- wyjaśnia wpływ zmian temperatury i stanu skupienia wody na organizmy (przemarzanie, nadmierne parowanie wody z powierzchni ciała, usychanie).

Na ocenę celującą (6):

UCZEŃ:

- obserwuje zmianę składników pogody w ciągu dnia,
- wyjaśnia, jak i kiedy powstają chmury,
- przewiduje możliwość wystąpienia burzy na podstawie obserwacji nieba lub dzięki wykorzystaniu narzędzi cyfrowych,
- dokonuje pomiaru wybranych składników pogody, z wykorzystaniem odpowiednich, przyrządów meteorologicznych i z zastosowaniem odpowiednich jednostek,
- omawia warunki atmosferyczne na podstawie mapy pogody,
- tworzy mapę pogody dla swojej okolicy,

- omawia rolę pokrywy śnieżnej w ochronie gleby i organizmów przed mrozem i w zwiększaniu wilgotności gleby.

Rozdział V. Jak działają organizmy?

Na ocenę dopuszczającą (2):

UCZEŃ:

- wyjaśnia, czym są organizmy,
- wymienia cechy organizmów,
- dzieli organizmy na jednokomórkowe i wielokomórkowe,
- podaje różnice między organizmem samożywym a organizmem cudzożywym
- wymienia organizmy samozywne
- wymienia organizmy cudzozywne
- dzieli zwierzęta ze względu na rodzaj zjadanego pokarmu i sposób zdobywania go.

Na ocenę dostateczną (3):

UCZEŃ:

- obserwuje przykłady organizmów,
- obserwuje komórkę pod mikroskopem,
- omawia hierarchiczną budowę organizmów,
- porządkuje poziomy organizacji życia - od komórki do zespołów organizmów,
- wyjaśnia, na czym polega samożywność,
- określa, co powstaje w czasie fotosyntezy,
- wyjaśnia, na czym polega cudzożywność,
- wyjaśnia, czym jest łańcuch pokarmowy.

Na ocenę dobrą (4):

UCZEŃ:

- identyfikuje organizmy jednokomórkowe i wielokomórkowe,
- obserwuje czynności życiowe roślin i zwierząt,
- samodzielnie przygotowuje preparat mikroskopowy ze skórki cebuli,
- charakteryzuje na przykładach sposoby odżywiania się organizmów,
- prezentuje informacje o składzie powietrza,
- omawia sposoby organizmów cudzożywnych do zdobywania pokarmów.

Na ocenę bardzo dobrą(5):

UCZEŃ:

- omawia budowę komórkową organizmów,
- sprawnie posługuje się mikroskopem,
- omawia czynności życiowe organizmów,
- samodzielnie prowadzi obserwację mikroskopową,
- omawia przebieg fotosyntezy,
- wyjaśnia, do czego rośliny wykorzystują światło,
- odróżnia organizmy samozywne od cudzożywnych,
- wymienia przykłady łańcuchów pokarmowych.

Na ocenę celującą (6):

UCZEŃ:

- omawia czynności życiowe organizmów,
- opisuje komórki budujące organizm człowieka na podstawie różnych źródeł,
- analizuje zależność między składem powietrza a przebiegiem fotosyntezy,
- bada wpływ światła na przebieg fotosyntezy, prowadzi kartę obserwacji i wyciąga wnioski,
- dyskutuje o znaczeniu fotosyntezy dla życia na Ziemi,
- wyjaśnia, od czego zależy kolor liści,
- omawia przystosowania organizmów do pełnienia określonych funkcji w ekosystemie,
- omawia budowę łańcucha pokarmowego.

Rozdział VI. Jak działa moje ciało?

Na ocenę dopuszczającą (2):

UCZEŃ:

- wymienia układy narządów w organizmie człowieka,
 - wymienia czynności, które pozwalają dbać o układ ruchu,
 - wymienia podstawowe składniki pokarmowe,
 - przedstawia rolę układu pokarmowego,
 - obserwuje pracę układu oddechowego,
 - wyjaśnia, jak należy dbać o układ oddechowy,
 - wymienia główne zadania krwi w ciele człowieka,
 - rozpoznaje narządy układu krwionośnego i moczowego na rysunku,
 - przedstawia rolę mózgu w organizmie człowieka,
 - opisuje budowę układu nerwowego,
 - podaje funkcję układu rozrodczego,
 - identyfikuje u siebie oznaki dojrzewania,
 - rozpoznaje na rysunku narządy układu rozrodczego kobiety i mężczyzny,
 - wymienia drobnoustroje chorobotwórcze i pasożyty,
 - zna zasady dotyczące częstości i sposobu mycia rąk.
-

Na ocenę dostateczną (3):

UCZEŃ:

- wskazuje na planszy układy narządów, które budują organizm człowieka,
- charakteryzuje układ ruchu,
- wymienia przykłady produktów, w których znajdują się składniki pokarmowe,
- wymienia gruczoły trawienne,
- wyjaśnia, czym jest oddychanie komórkowe,
- omawia budowę układu oddechowego,
- opisuje, jak działa serce,
- omawia, co się dzieje ze zbędnymi substancjami w organizmie człowieka,
- wymienia narządy, z którymi współpracuje mózg,
- wyjaśnia, jak należy dbać o układ nerwowy,
- wyjaśnia, na czym polega zapłodnienie,
- wyjaśnia, jak zmienia się ciało dziewcząt i chłopców w okresie dojrzewania,
- wyjaśnia, czym są choroby zakaźne,
- wymienia sposoby zakażenia drobnoustrojami chorobotwórczymi i pasożytami.

Na ocenę dobrą (4):

UCZEŃ:

- podaje nazwy elementów poszczególnych układów narządów,
- omawia funkcje układu ruchu,
- omawia znaczenie pokarmu dla organizmu,
- omawia drogę pokarmu przez układ pokarmowy,
- wyjaśnia, na czym polega oddychanie jako wymiana gazowa,
- omawia funkcje układu oddechowego,
- omawia budowę układu krwionośnego,
- omawia rolę naczyń krwionośnych (żył, naczyń włosowatych, tętnic),
- omawia budowę układu moczowego,
- charakteryzuje funkcje mózgu,
- charakteryzuje układ nerwowy,
- opisuje etapy rozwoju człowieka w porządku chronologicznym,
- rozpoznaje etap życia człowieka na podstawie fotografii,,
- charakteryzuje sposoby rozprzestrzeniania się drobnoustrojów chorobotwórczych i pasożytów,
- przedstawia zasady profilaktyki chorób wywoływanych przez drobnoustroje i pasożyty.

Na ocenę bardzo dobrą(5):

UCZEŃ:

- omawia budowę poszczególnych układów narządów w organizmie człowieka,
- określa funkcje poszczególnych układów narządów człowieka,
- wskazuje związek między poszczególnymi układami narządów,
- omawia rolę składników pokarmowych w organizmie człowieka,
- omawia rolę gruczołów trawiennych w trawieniu pokarmu,
- analizuje, w jakim celu w organizmach zachodzi proces oddychania komórkowego,
- opisuje funkcje płuc,
- omawia funkcje układu krwionośnego,
- omawia funkcje układu moczowego,
- wyjaśnia, jak dbać o układ krwionośny,
- wyjaśnia rolę mózgu w przetwarzaniu i interpretacji bodźców, uczeniu się i podejmowaniu decyzji,
- objaśnia, na czym polega higiena układu nerwowego,
- omawia budowę układów rozrodczych kobiety i mężczyzny,
- objaśnia, na czym polega codzienna higiena (szczególnie w okresie dojrzewania),
- omawia zagrożenia dla zdrowia człowieka wynikające z obecności drobnoustrojów ,chorobotwórczych i pasożytów w środowisku.

Na ocenę celującą (6):

UCZEŃ:

- analizuje organizm człowieka jako system współpracujących układów narządów,
- dostrzega zależności między poszczególnymi układami narządów człowieka,
- wyjaśnia, jak współpracują ze sobą kości, stawy i mięśnie,
- wyjaśnia, dlaczego należy spożywać zróżnicowane pokarmy,
- analizuje informacje zawarte na etykietach żywności (wartość energetyczna, zawartość cukrów, tłuszczu, białka, soli),
- wykazuje związek między składem produktów i nawykami żywieniowymi a zdrowiem człowieka,

- wykrywa obecność dwutlenku węgla w powietrzu wydychanym przez człowieka,
- prezentuje zależności między układem oddechowym, pokarmowym i krwionośnym,
- opisuje skład krwi,
- wykazuje znaczenie krwi dla organizmu człowieka
- omawia rolę nerek w systemie filtracji krwi,
- omawia współpracę układu nerwowego z innymi układami narządów,
- przedstawia cechy człowieka w poszczególnych etapach życia,
- analizuje negatywne znaczenie bakterii dla organizmu człowieka.

Rozdział VII. Życie na lądzie

Na ocenę dopuszczającą (2):

UCZEŃ:

- wymienia dwa główne typy środowisk na Ziemi.
- rozpoznaje wybrane organizmy lądowe,
- wyjaśnia, czym jest las,
- wymienia rodzaje lasów,
- podaje nazwy typowych organizmów żyjących w lesie,
- wymienia nazwy roślin, zwierząt i grzybów charakterystycznych dla lasu,
- rozpoznaje rośliny, zwierzęta i grzyby rosnące w lesie,
- wyjaśnia, czym jest łąka,
- wyjaśnia, jak dbać o łąki,
- rozpoznaje rośliny i zwierzęta łąkowe na podstawie fotografii,
- wyjaśnia, czym jest pole uprawne,
- rozpoznaje główne rośliny uprawiane w Polsce.

Na ocenę dostateczną (3):

UCZEŃ:

- przedstawia cechy środowiska lądowego,
- wymienia sposoby poruszania się zwierząt lądowych,
- rozpoznaje i nazywa warstwy lasu,
- przedstawia sposoby zachowania się w lesie,
- wymienia zasady właściwego zachowania w lesie,
- charakteryzuje wygląd wybranych roślin, zwierząt i grzybów,
- rozpoznaje wybrane trujące rośliny i grzyby oraz jadowite zwierzęta występujące w lesie,
- rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla ekosystemu łąki z wykorzystaniem kluczy lub atlasów,
- na podstawie modelu lub schematu przedstawia proste zależności pokarmowe zachodzące między organizmami żyjącymi na łące,
- przedstawia przykłady produktów wytwarzanych z roślin uprawianych w Polsce.

Na ocenę dobrą (4):

UCZEŃ:

- omawia przystosowania organizmów do życia na lądzie (cechy budowy zewnętrznej i czynności życiowe),
- charakteryzuje piętra lasu,
- rozpoznaje charakterystyczne gatunki roślin i zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu z wykorzystaniem kluczy lub atlasów,

- omawia funkcje lasu,
- wyjaśnia, dlaczego nie należy dotykać ani spożywać nieznanych roślin i grzybów,
- omawia różnice między łąką a lasem,
- omawia warunki życia na łące
- omawia znaczenie łąki dla człowieka,
- omawia warunki życia na polu uprawnym,
- dzieli rośliny uprawne na zboża, warzywa i rośliny przemysłowe.

Na ocenę bardzo dobrą(5):

UCZEŃ:

- porównuje sposoby poruszania się zwierząt lądowych na podstawie obserwacji i innych źródeł,
- charakteryzuje warunki panujące w poszczególnych piętrach lasu,
- omawia znaczenie lasów dla człowieka,
- opisuje zasady bezpiecznego zachowania w lesie,
- omawia zasady zachowania w kontakcie z nieznanymi roślinami i grzybami,
- omawia znaczenie łąk dla przyrody,
- przedstawia wpływ człowieka na funkcjonowanie łąk,
- charakteryzuje pole jako środowisko życia,
- omawia znaczenie łąki dla przyrody i człowieka.

Na ocenę celującą (6):

UCZEŃ:

- opisuje wspólne cechy organizmów zdolnych do lotu,
- na podstawie różnych źródeł charakteryzuje strategie przetrwania zwierząt zimą (np. hibernację, migrację, gromadzenie zapasów) i zasady ich odpowiedzialnego,
- omawia wpływ działalności człowieka na funkcjonowanie lasu na podstawie obserwacji, badań i innych źródeł,
- korzysta z kluczy lub atlasów do rozpoznawania wybranych gatunków roślin, zwierząt i grzybów podczas zajęć terenowych,
- rozpoznaje zwierzęta po tropach,
- podaje cechy odróżniające zaskronca od żmii,
- opisuje przystosowania budowy zewnętrznej i czynności życiowych organizmów lądowych do środowiska życia na przykładach obserwowanych organizmów,
- opisuje znaczenie łąk kwietnych,
- opisuje produkty wytwarzane z roślin uprawnych.

Rozdział VIII. Życie w wodzie

Na ocenę dopuszczającą (2):

UCZEŃ:

- dokonuje podziału wód na wody stojące i wody płynące,
- wymienia przystosowania ryb do życia w wodzie,
- dzieli wody powierzchniowe na wody płynące i stojące,
- dzieli wody płynące na cieki naturalne i sztuczne,
- podaje przykłady wód stojących,

- wymienia strefy życia w jeziorze.

Na ocenę dostateczną (3):

UCZEŃ:

- omawia cechy środowiska wodnego,
- rozpoznaje wybrane organizmy wodne,
- wskazuje na mapie elementy systemu rzecznego,
- podaje nazwy typowych roślin i zwierząt żyjących w całej rzece i w jej poszczególnych odcinkach,
- wskazuje jezioro jako przykład wód stojących,
- opisuje warunki w poszczególnych strefach życia w jeziorze,

Na ocenę dobrą (4):

UCZEŃ:

- omawia warunki życia w wodzie,
- charakteryzuje czynniki niezbędne do życia w wodzie,
- omawia elementy rzeki,
- omawia walory przyrodnicze rzeki,
- podaje nazwy typowych roślin i zwierząt żyjących w jeziorze w poszczególnych strefach.

Na ocenę bardzo dobrą(5):

UCZEŃ:

- omawia przystosowania organizmów do życia w wodzie,
- charakteryzuje przystosowania w budowie roślin i zwierząt do życia w rzece,
- charakteryzuje roślin i zwierząt do życia w jeziorze (cechy budowy).

Na ocenę celującą (6):

UCZEŃ:

- porównuje warunki życia w wodzie z warunkami życia na lądzie,
- rozpoznaje organizmy żyjące w wodzie na podstawie analizy makroskopowej i mikroskopowej próbek wody z najbliższej okolicy,
- wyjaśnia, dlaczego należy chronić zasoby wodne,
- odczytuje z mapy nazwę rzeki płynącej przez miejscowość, w której mieszka,
- prowadzi obserwacje mikroskopowe kropli wody (np. z jeziora, stawu),
- opisuje zbiorniki wodne w okolicy na podstawie różnych źródeł.